

Izven Jugoslavije: Ceto leto
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upraviništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upraviništvo je v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprte reklamacije so poštne proste.
Telefon interurban št. 113.

67. številka.

MARIBOR, dne 3. avgusta 1925.

Letnik I.

Naša notranja politična slika.

(Govor poslanca dr. Hohnjeca.)

Eden največjih državnikov, ki je bil kedaj na svetu, cesar Napoleon I. Veliki je rekel: »Veste li, čemu se na svetu najbolj čudim? Nesposobnosti oblasti, da bi kaj organizirala. Samo dve sili sta na svetu, duh in meč. Trajno pa ne more meč zmagati nad duhom, marveč duh nad mečem.«

Napoleonove besede se obistinujejo tudi v naši državi.

Nosilci državne vlasti v naši državi se odlikujejo s totalno nesposobnostjo v organizatoričnem oziru. Njihove zmožnosti se gibljejo samo v negativnem, destruktivnem pravcu. Pod krinko državotvorstva so razdejali celo vrsto starih, dobrih in blagoslojenih delujočih organizacij na upravnem, ekonomskem, kulturnem in prosvetnem polju. Tiste, ki so se proti tej vandalski destruktivnosti postavili v bran, so opsovali kot črnožolte, kot avstrijakante, kot separatiste, in z drugimi epiteti, kakor jih vsebuje leksikon državotvorne klike, ki se je državi vsilila kot subjekt vse vlasti. (Minister gradjevina Uzunovič: Popovska klika! — Vladimir Pušenk: Lepo znate psovati, gospod minister! Prosim g. predsednika, da štiti govornika.) Autorizacijo za to destruktivno in desorganizacijsko delo jim daje pripadnost h kakšni vladni stranki, ki sebe ne samo isto- vetijo z državo, marveč stavijo nad državo. (Minister zgradb Uzunovič: Vi kulučite Rimu!) Gospod minister, ako vi kot kulturni človek tako govorite, potem se mi zdi, da je še premalo kuluka. Želim, da bi vi sebi bili več kulučili, da bi si pridobili boljše izobrazbo. (Minister Uzunovič: Nema jezuitske škole!) Ne samo, da nimate jezuitske šole, ampak vidite se, da imate malo šole, ker bi sicer govorili drugače. (Minister Uzunovič: Popovska klika!) To je vaša klika gospod minister. Tudi v vaši stranki imate častite pope, toda ali vladajo pri vas?

Predsednik Trifkovič: Molim gospoda govornika, da se drži predmeta.

Dr. Josip Hohnjec: Govorim po svojem prepričanju in si ne pustim od nikogar predpisovati, kako naj govorim. (Minister Uzunovič: Govorite parlamentarno!) Pa to je parlamentaren govor. Odločno si prepovem, da bi mi vi dajali kaka navodila. (Franjo Žebot: Dr. Hohnjec ni uvedel kuluka kakor vi, vi ste reaktivonarci najhujše vrste.) Kdor pripada k eni teh strank, ta sme storiti vse. Za njega ne postaja meja zakona, njemu se ni treba ozirati na pravni red, kamoli na predpise morale. Egoizem je za njega glavna gonilna sila. To, kar prinaša korist njemu ali njegovi stranki, to mu je glavni cilj, blagor države in državljani ne pride v poštev.

Ta klika političnih sebičnejšev, ki je naši državi sedla na tilnik,

hoče samo tako državo, ki je slepo sredstvo za doseg njihovih osebnih interesov in za zadovoljitev njihovih zločinskih sebičnih instinktov. Zato je ta klika v naši državi razbila vse prejšnje javne in zasebne organizacijske oblike ter napravila to, kar se z znano prislovico more označiti kot tabula rasa. Zlasti velja to o tistih organizacijah, ustanovah in korporacijah, v katerih so se ustalili zadnji ostanki ljudske avtonomije in samouprave, ki so se preko zloma ohranili ter prešli v sedanjo državo. Vse to je padlo pod kladivom režima, ki si je državo osvojil ter jo za sebe eksploataira.

In kaj so ti ljudje postavili na mesto razdejanih upravnih tvorb in organizacijskih oblik?

Ali so dali ljudstvu druge organizacije, v katerih bi prišlo do veljave stremeljenja vsakega omikanega naroda po samoodločbi in samoupravi? V naši državi nimaš ni sence istinite samouprave. Ne najdeš je, pa če jo, kakor filozof Dijogen človeka, po dnevi iščeš s svetiljko. Ako HSS, ki je nastopila vlogo dosedanjega samostalnega demokratskega apendiksa v Pašičevi vladi, misli, da bo stremeljenje hrvatskega naroda po samoupravi utešila z integralnim (s celotnim) izvajanjem vidovdanske ustave, kakor stoji v vladni deklaraciji, in na njej baziranih zakonov, se močno vara. V okviru ustave in na njej utemeljenega zakona o samoupravi se zahteve hrvatskega naroda ne morejo zadovoljiti. Samouprava, ki jo nudijo ti zakoni, je v istini samo negacija in zasmeh istinske samouprave, je pesek v oči za narod, ki samouprave in avtonomije nikdar ni imel. S tem se hrvatski narod ne more zadovoljiti. V naši državi narod v sedanjih razmerah ni subjekt prava, kakor bi moral biti v vsaki demokratični državi, marveč samo objekt. Ljudstvo ni gospodar svoje usode, marveč je suženj birokracije, katero je vladajoča klika degradirala kot brezdušni in žal le prevelikokrat brezvestni instrument svoje strankarske politike. To je vsa organizatorična sposobnost režima, ki se diči z epitetom državotvornosti in to izključljive državotvornosti. (Mi-

nister Uzunovič: Popovska klika!) Gospod minister vi vedno govorite isto kot papiga. Igrate tukaj vlogo papige.

Predsednik Marko Trifkovič: Gospodine govornice zbog ovih reči vas opominjam na red.

Dr. Josip Hohnjec: Opomnite gospoda ministra na red, ker mi vedno vpada.

Predsednik Marko Trifkovič: Gospodine govornice opominjam vas pismeno. (Franjo Žebot: Gospod predsednik opomnite na red gospoda ministra, kajti on je tisti, ki govornika vedno moti.)

Predsednik Trifkovič: Dok sam ja predsednik imam ja, da se brinem za red a ne Vi, gospodine Žebot. Gospodin dr. Hohnjec upotrebljivao je reči, koje ne spadajo ovamo i zbog kojih bi ga mogu isključiti iz sednice, pošto je on lično uvredio Gospodina Ministara. (Franjo Žebot: Gospod minister je prvi žalil gospoda govornika, toda Vi ga niste hoteli čuti in ga niste pozvali na red. Kakšen predsednik ste?)

Centralizem se opira na meč, na materialno silo.

Ta sila je ubila duha. Naša država je podobna organizmu, ki ga ne oživilja duh. Duh pa, ki mora državo oživljati, je zadovoljnost, je ljubezen državljanov. Če te ni, je državni organizem podoben truplu brez duha. In tako je žalibog pri nas. Centralisti, unitaristi, uniformisti ali kakorkoli se ti ljudje imenujejo, hočejo tega duha bratske vzajemnosti in ljubavi, katerega ni, ker so ga pregnali s svojim hegemonizmom, nadomestili s formulo v narodnem edinstvu. Ne vprašajo se, ali to edinstvo v istini postoji in kakšno je to edinstvo, in to bi morali v prvi vrsti vprašati, ker tukaj gre za quaestio facti. Po vzoru orientalskih samovlastnikov, kojih državniška modrost se je izčrpala v tem, da so izdajali ukaze in dekrete in za vsakim takim poveljem pošiljali žandarje, ta absolutistična in hegemonistična gospoda kratkomočno dekretirala edinstvo ter si domišljajo, da je s tem že tudi kreirano. Kako naj bi ta kreacija izgledala, o tem si centralizatorska gospoda ni složna. Dočim je za gospoda Pašiča narodno edinstvo samo drug izraz za srbstvo, ker gospod Pašič govori o srbskem narodu treh imen, si je gospod Pribičević prikojil tako tolmačenje, da sta Srb in Hrvat sinonima. Med hrvatskim in slovenskim narodom pa to tolmačenje ni našlo pritrjevanja, kakor se tudi temu ne more pritrditi, da je batinaš sinonim za tistega, ki deli batine, in za tistega, ki dobi batine.

Današnji Radič.

Gospod Stjepan Radič se je zadnji čas tudi deklariral kot pristaš teze o narodnem edinstvu. Prej je lastna in samostojna narodnost hrvatskega naroda bila ne samo bistvena točka njegovega programa, marveč oficijelni nauk njegove stranke. Naj navedem en zgled! Ko je dr. Maček, prvi podpredsednik HRSS, bil 20. oktobra izvoljen za prvega podpredsednika narodne skupščine, je imel govor, v katerem je rekel: »Obečajem, da ču se svim silama truditi, da do pravoga izražaja dodje volja naroda srpskog, hrvatskog in slovenačkog i da jedanput dodje do potpunog izmirenja i do sporazuma između naroda srpskog, hrvatskog in naroda slovenačkog.« Potem pa je prišla obznana in pod njeno pedagogijo se je HRSS spreobrnila k veri v narodno edinstvo, ki je našla svoj izraz v vladni deklaraciji. Stjepan Radič gre v svoji unifikacijski tendenci sedaj tako daleč, da je izjavil, »da se hrvatski narod neče moči pravo sliti sa srpskim narodom, dok se ne oslobodi od Rima i to potpuno.« (»Politika«, Beograd, 17. julija 1925.)

Radiču torej ni dovolj centralizacije in unifikacije, ako je v Beogradu Pašič, on hoče v Beogradu imeti tudi papeža: (Smeh.) Tu je sedanja unifikacijska tendenca Radičeva prišla v patološko stanje. In jaz mislim, da je hrvatski narod tako zdrav, da bo čimprej s sebe vrgel to patološko politiko. (Klici na levi: Tako je!)

Z nobenim dekretom in zakonom se narodno edinstvo ne more dekretirati, z nobeno obznano kreirati. Ono se sploh ne more ustvariti. Ustvariti pa se more bratska vzajemnost in bratska ljubezen. Nujni, neizogibni predpogoj za to je popolna, do cela izvedena enakopravnost med srbskim, hrvatskim in slovenskim narodom. Te enakopravnosti ni, vsak dan je manjša, in za to ni bratske vzajemnosti in ljubavi, zato ni onega životvornega duha, ki bi oživljal organizem naše države. (Živahno pritrjevanje in ploskanje na levi.)

Pred letom dni je prišla na krmilo naše države vlada,

ki je hotela v naš državni organizem spraviti duha bratske sloge, vzajemnosti in ljubavi. Bila je to vlada narodnega sporazuma, reda in poštenosti, ki se je z vso resnobo trudila bito to ne samo po naslovu, marveč tudi po delih. Toda čez malo časa je izven parlamenta padla kot žrtev laži, intrig in kovarstva. (Klici na levi: Tako je!) To epizodo bo politični historičar naše države zabeležil kot nadvse značilno ter se je bo poslužil kot dokaza, da je naša država samo navidezno parlamentarna, v istini pa je domena privilegirane stranke. Od pravega parlamentarizma je ravno toliko oddaljena,

kakor samovoljnost in nasilnost od pravicoljubja in zakonitosti. (Živahno pritrjevanje in ploskanje na levi.)

Prejšnja vladina koalicija, ki se je po padcu vlade narodnega sporazuma vsilila narodu,

je hotela pri volitvah prisiliti narod, da ji izreče zaupanje. V vsaki kulturni državi pomenjajo volitve apel na narod, da po najboljšem znanju in po svoji vesti izreče svojo politično sodbo, in to v največji svobodi. Kjer svobode ni, tam ni volitev, ker nedostaja bistvena elementa, in to je svobodna odločitev. Ako mora tvoja politična sodba biti taka in ne sme biti drugačna, ne moreš voliti med dvema ali več strankami.

Takšne so bile februarske volitve 1925. Vladajoči režim je porabil vsa sredstva moralnega in materialnega pritiska, da bi izsilil sebi ugodno ljudsko sodbo. Lokalni sovjeti radikalne, odnosno samostojno-demokratske stranke so odstavljali od Državnega odbora postavljene predsednike volilnih odborov, ako so bili na sumu, da niso pristaši teh dveh strank. In ako se je kdo izmed proskribiranih predsednikov pojavil na volišču, je bil od tam pregnan z žandarjsko silo. Uradniški aparat je bil službeni aparat režima ter je moral delati za njegove kandidate. Glasovi so se kupovali s pijačo in denarjem, ki je v najobilnejši meri tekel iz volilnega fonda. Kjer ni zalegel denar, je nastopila brahijalna sila. Oborožene nacionalistične organizacije so pretepele kandidate in lokalne zaupnike opozicijskih strank. Zaupniki in agitatorji so se zapirali. Žandarji so preprečevali volilec možnost, da glasujejo, ker so jim zabranjevali pot v volilni lokal. In kjer vsa ta nasilniška sredstva niso pomagala, so stopili v akcijo tatje volilnih kroglic in falsifikatorji volilnih zapisnikov in volilnih imenikov.

Tako se je vladajočemu režimu posrečilo dobiti sicer majhno večino mandatov, toda ne večine glasov, katera je na strani opozicijskih strank. (Burno pritrjevanje in ploskanje na levi.)

Ako režim misli, da bodo opozicijske stranke preko teh volitev s pozabljenjem prešle na dnevni red, se močno vara. Februarske volitve ne bodo pozabljene, zato bo opozicija skrbela. Pa tudi ne smejo biti pozabljene. Ako bi opozicija pripomogla k pozabljenju, bi bila sokriva poglavitnega in temeljnega greha zoper parlamentarizem. Svobodne volitve so namreč conditio sine qua non, predpogoj in temelj za demokratizem, parlamentarizem in konstitucionalizem. Ako pa se volitve vršijo z nasiljem, ako se ruši in gazi zakon, ako se vrši pritisk, ako se krajevo volilne kroglice ter se falsificirajo zapisniki, ne more o parlamentarizmu in demokratizmu biti niti govora.

Zato pa slove nujna zahteva vseh istinsko demokratičnih strank: reparacija. Kar se je zgodilo v februarju 1925, se mora popraviti! Kaj takega se ne sme nikdar več ponoviti! Predpogoj se ta zahteva ne realizira in uresniči, ne more priti do ozdravljenja notranjih razmer v državi in države same. (Dalje prihodnjič.)

Politične vesti.

Tiskovni zakon. Radikali so bili že pripravljeni odložiti tiskovni zakon na jesensko zasedanje skupščine ter sprejeti razne predloge opozicije, radičevci so se pa v veliki svoji vnemi postavili na stališče, naj se zakon takoj sprejme in njim gre tudi glavna zasluga, da vladna večina predloge opozicije odbija ter osnutku še do- stavlja posebna reakcijska določila. Na seji zakonodajnega odbora je poslanec dr. Kumanudi podal naslednjo izjavo, nakar so vsi člani opozicije sejo zapustili: »Vlada je v teku zakonodajne debate odbila naj- važnejše motiviranje in upravičene predloge opozicije. V načrt tiskovnega zakona je sprejela nove, še bolj re- akcijske in drakonične odredbe. Vlada je nenado- ma v zadnjem trenutku predložila zakonodajnemu od- boru nov člen 74, četudi je bil ta v odseku soglasno spre- jet. S tem novim členom 74. je vlada na absolutističen način odvzela narodni skupščini vsak značaj, ki ga ima kot zastopnica ljudstva, s tem, da preprečuje, da bi ljudstvo, ki je volilo svoje poslance, bilo obveščeno o njihovem delu in da bi tako izvrševalo kontrolo nad njihovim delom. S tem je parlament postavljen pod cenzuro in pretvorjen v tajno ustanovo. Parlamentarni režim, ki mu je glavno obilježje široka in popolna jav- nost, je pa potisnjen na stališče režimskega organa brez političnega značaja in polnega vpliva na izpolnjevanje državnega in ljudskega življenja. Tak napad na parla- mentarizem pomeni brutalno gaženje svobode misli in postavlja našo državo v vrsto neciviliziranih in zaostal- lih držav. To nam nalaga dolžnost, da pri izdelovanju tega zakona ne sodelujemo več v zakonodajnem odboru. Samoposebi se razume, da g. Zanič in jaz po takem po- stopanju od strani vlade ne moreva sprejeti poverjene misije, da bi od strani zakonodajnega odbora dalje so- delovala pri končni stilizaciji tega zakonskega načrta.«

Interpelacija radi zločinov upravnih organov. Za- jedničarski poslanci dr. Zanič, ki je bil, kakor znano,

Ali že uporabljate TORO, prsne karamele? Priznано najboljšo in najcenejše sredstvo proti prehlajenju!

še po svoji izvolitvi zaprt v Stari Gradiški, ker ga je policijski komisar zaporedoma obsojal na 14 dnevni zapor, je že pred tremi meseci vložil na prejšnjega in na sedanjega notranjega ministra Maksimoviča obsežno interpelacijo glede nepostavnosti in tudi zločinov, ki si jih dovoljujejo posamezni upravni organi. Ta interpelacija obravnava tudi slučaj predletnega umora Hrvata Valterja. Tega človeka je blizu Stare Gradiške umoril načelnik Dragičević, ki še do danes ni klican na odgovornost. Sedaj je poslanec dr. Žanič ponovno zahteval odgovor na svojo interpelacijo pri predsedniku skupščine. Ta mu je odgovoril, da bo minister dal odgovor, kadar bo zbral podatke o vseh slučajih, ki jih navaja interpelacija. Rok za zbiranje podatkov in za odgovor na interpelacijo je seveda že davno potekel. To ve gotovo tudi predsednik skupščine in je njegovo govorenje o zbiranju podatkov vse obsodbe vredno. Kaj je treba podatkov, ko cela Jugoslavija ve, da je nedolžen človek umorjen, zločinec pa nekaznovan.

Imenovanje državnih podtajnikov. Z gotovostjo se napoveduje, da bo ta teden rešeno vprašanje državnih podtajnikov. Vlada jih bo imenovala, kakor hitro bo skupščina enkrat na počitnicah in se je ta stvar najbrž nalašč zavlacela, da bi odpadli vsakovrstni predlogi navzočih poslancev.

Za dvanajstine za mesec avgust—november sta glasovala slovenska poslanca Pucelj in Kelemina, pd. Krlajt. Glasovala sta za povišanje cene soli, za povišanje uvozne carine, osobito povišanje carine za kmetijske stroje, orodje, seme, gnojila, za povišanje carine na oblačilno blago itd., kratkomalo za povišanje draginje. Ali sta kaj dosegla za slovenske volilce, ko sta tako navdušeno glasovala za nove, oz. povečane davke? V zahvalo za te »dobrote« sta zatajila republiko, za katero se je boril Kelemina za časa volitev, za katero sta se Prepeluh in Pucelj z ustanovitvijo nove stranke ogrevala, zatajila sta vse slovenske zahteve. Radovedni smo, ali bodo slovenski volilci odobrvali tako zrakoplovno politiko, ali še bodo navdušeni drveli za Krlajtom in Puceljem, ki sta se kot kandidata postavljala kot prvoboritelja za republiko in slovenske zahteve, sedaj pa sta se udinjala velesrbskim centralistom samo radi tega, da bi Pucelj vsaj še tri mesece postal minister in dosegel mastno — penzijo.

Po svetu.

O spremembi režima na Bolgarskem se zadnje dni zopet mnogo piše. Zatrjuje se, da se kralj Boris zavzema za spremembo ter nagovarja Cankova, naj odstopi. — Stvarno se pa ne da pričakovati prava sprememba, ampak samo nova firma za dosedanjo vladno politiko. V pošteb pa bi prišel Turlakov, ki predstavlja nekatere vladne zemljoradnike. Poulični in justični umori opozicijonalcev so še vedno mnogoštevilno na dnevnem redu.

Pred razpadom levičarskega vladnega bloka v Franciji. Francoska vlada se nahaja v težkem položaju. Dve težki nalogi — vojna v Maroku in sanacija francoske valute, ji zadajata hude skrbi, sedaj se je pa pridružila še tretja — izstop socialistov iz vladnega kartela. Vladno večino so dosedaj tvorili socialisti kot najmočnejša stranka, nadalje Herriotovi radikali in nekatere manjše skupine. Pod Herriotom je bila ta večina kompaktna, ker je užival zaupanje socialistov. Z nastopom Painlevéja se je položaj spremenil, ker je postal finančni minister Caillaux, čegar načrt za sanacijo francoskih financ je vzbudil pri socialistih hud odpor. Socialisti so zahtevali obdavčenje kapitala in delno odjajo premoženja, da se gospodarski položaj države popravi, Caillaux je pa to odbil. Ko je parlament dne 12. julija glasoval za nadaljevanje politike finančnega ministra, so glasovali socialisti proti. Vlado je takrat rešila pred padcem samo desnica, ki je glasovala za načrt finančnega ministra. Te dni so se socialisti drugič izrekli proti sodelovanju v vladni večini. V Parizu zboruje občni zbor socialistov seinskega departementa. Leon Blum, vodja socialistične stranke je na občenem zboru v svojem govoru izjavil, da njegova stranka ne bo podpirala vlade v izvajanju narodu škodljivih zakonov. Njegov govor živahno odobrava celokupno socialistično časopisje in ga bo sigurno odobril tudi glavni odbor socialistične stranke, ki se stane dne 15. avgusta. S tem bo sodelovanje socialistov v vladi prenehalo in ta si bo morala iskati podporo pri strankah skrajne desnice.

Velika bitka v Maroku. V Maroku so pričeli Rifanci z novo ofenzivo ter napadajo francoske postojanke v okolici El Arba. Abd-el-Krim je v tem odseku koncentriral svojo celo moč ter skuša prodreti francosko bojno črto. Položaj je za Francoze zelo resen.

Vojaška služba v sovjetski Rusiji. Sovjetski vojni svet je izdelal predlog o ureditvi vojne službe ter ga predložil svetu narodnih komisarjev. Iz tega pravilnika službovanja v rdeči armadi, ki bo najbrž v celoti sprejet, so znane sledeče podrobnosti. Na spomlad potrjeni reputi nastopajo službo med 15. septembrom in 15. oktobrom, kar jim je dano popolnoma na prosto. Zakonski predlog naglašja, da je dolžnost obrambe oktoberške revolucije z orožjem prepuščena v glavnem delavstvu. Zato se pravi vojniki rekrutirajo iz delavstva, dočim se drugi sloji pritegujejo samo k službi brez orožja. Vojaška dolžnost traja 21 let, od 19. do 40. leta, deli se pa na predslužbo, aktivno službo in na službo v rezervi. Prva traja dve, druga pet, tretja pa 14 let. Ak-

tivna služba, četudi traja pet let, se ne vrši vedno pod orožjem. Po večbi za razne vrste orožja dobijo vojniki dopust, katerega pa morajo včasih prekiniti na največ dvomesečno orožno vajo. Izvežbanje v raznih vrstah orožja je prav različno; samo zrakoplovna stroka traja tri leta, dočim infanterijska ni niti enoletna. Poleg stalnih vojaških kadrov so še teritorialni vojaški oddelki, v katerih se vojniki v dobi petih let vežbajo vsega skupaj v presledkih največ 9 mesecev. Avtonomne republike so sicer vezane na ta predpis o vojni službi, a imajo svojo samostojno vojsko. Državlani, ki se ne pripuščajo k vojni službi z orožjem, ali ki te službe nočejo vršiti, plačajo v dobi vojne dolžnosti poseben davek.

Demisija japonske vlade. Japonski parlament je izrekel vladi nezaupnico radi novega davčnega načrta, po katerem bi se davki znatno zvišali. Vlada je radi nezaupnice podala demisijo.

Beleške.

Kurs radičevske seljaške politike. Med dvanajstinsko razpravo so se radičevski poslanci izkazali s silnim divjanjem proti onim govornikom, ki so se jim zdeli najbolj nevarni v pogledu spremembe HSS politike. Ko se je oglasil k besedi desident Urojič, seljaški poslanec iz Dalmacije, dolgoletni član Radičeve stranke, so bili radičevci po večini v svojem klubu, a so takoj pritekli, da mu preprečijo govor. Predsednik skupščine radikal Trifković jim je v tem — kakor znano — šel uspešno na roko. Podobno je bilo, ko je nastopil zemljoradnik Vujič. Predsednik skupščine mu je kratil besedo češ, da zemljoradniki nimajo več samostojnega kluba, ker jih po izstopu Pucelja ni več šest in da tako pri načelni razpravi ne more nastopiti njihov govornik. Radičevi so s kričanjem podpirali predsednika, ker so slutili, da bi jim voditelj srbskih zemljoradnikov, mož, ki je bil v volilni agitaciji težko ranjen od batinašev-radikalov in samostojnih demokratov, povedal marsikatero bridko. Zemljoradniški poslanec Kokanović, ki je bil že izvoljen, cele mesece zaprt od radikalov, je ob tej priliki zaklical radičevcem: »Lepo to, da hrvatska seljaška stranka ne da besede zemljoradniški stranki. To je pač vaš novi kurs seljaške pravice.« Tudi zajedničarju dr. Lorkoviću se je preprečil govor z motivacijo, da zajedničarji še nimajo svojega kluba in ne morejo postaviti govornika, ker jih ni šest.

Pribečevićev detektiv in Radičev salonski voz. Pribečević se ne more vživeti v dejstvo, da ni več minister, ampak navadni poslanec. Po Beogradu se da še vedno spremljati od detektiva, ki ga je stalno spremljal v času ministirovanja menda za to, da ljudje ne bi s preburnimi proslavami in zahvalami oblegali tako silno priljubljenega ministra. Radi detektivskega spremstva je poslanec HSS Trnjar interperiral pri notranjem ministru ter zahteval, naj se Pribečeviću detektivsko spremstvo odtegne, če se že sam noče spomniti na to, da do tega nima nobene pravice. Ko so radičevci tako nastopili proti Pribečeviću, so jim pa samostojni demokrati naskočili Stjepana Radiča in vložili interpelacijo, kako se je mogel Radič povodom svojega obiska na Bledu voziti v salonskem vozu, ko ni niti poslanec, kaj šele minister. Vprašuje se, kdo mu je to dovolil ter zahteva kazen za one, ki se niso zavedali, da bi morali Radiča iz salonskega voza poslati v navadne potniške vozove in zahtevati od njega plačilo za vožnjo.

Radičevo proglašenje poštenja in nepoštenja. Poslance, ki ne odobravajo njegove politike, je proglasil Radič za nepošteno. Med njimi tudi dr. Polić in dr. Bazalo, katera je poprej v »Domu« imenoval »zlata«. »Hrvat« pravi k temu: »To registriranje in proglašenje Radiču odpuščamo, kajti ko je Laza Marković postal pošten v njegovih očeh, ni čudno, da svoje bivše zaveznike proglašja za nepošteno.

Dnevne novice.

Mladinska dneva priredi Prosvetna zveza v Mari-boru dne 15. avgusta po poznem sv. opravilu, in sicer: na Ložnem za rogaško dekanijo in pri Devici Mariji na Kamnu za vuzeniško in marenbersko dekanijo. Na vsakem govoru po en odposlanec Prosvetne zveze ter po en stopnik moške in po ena zastopnica ženske mladine. Na Ložnem govori kot odposlanec Prosvetne zveze tajnik g. M. Krajnc, kot zastopnik moške mladine g. M. Napotnik, kot zastopnica ženske mladine gđ. M. Berceleva; pri Devici Mariji na Kamnu pa kot odposlanec Prosvetne zveze podravnatelj semenišča g. Jos. Krošl, kot zastopnik moške mladine g. Šedivy, kot zastopnica ženske mladine gđ. N. Činžarjeva. Želimo, da se mladina polnoštevilno udeleži te mladinske prireditve, kjer bo dobila novo vzpodbudo za svoje nadaljne delovanje in kjer se ji bo vzbudilo novo stremljenje za lepšim in višjim. Bog živi!

Pašič v Karlovih Varih. Iz Karlovih Varov prihajajo poročila o nevarnem stanju Pašičeve bolezni. Dosedanja kura je Pašiču zelo malo pomagala in njegovo stanje je od dne do dne opasnejše. Pašič trpi na zelo hudem želodčnem katarju, poleg tega ga pa muči srčna slabost, ki je za človeka njegovih let zelo opasna. Zadnje čase sploh ne čita več časopisov. Značilno za nevarnost Pašičeve bolezni je dejstvo, da je postal popolnoma apatičen glede politike. Politična poročila, za katera se je še nedavno zelo zanimal, sploh odklanja. — Zdravniki ne puščajo nikogar v njegovo bližino.

Poslanec Vlad. Pušenjak je vložil nujni predlog zakona o podpori po poplavi poškodovanim prebivalcem v obč. Rečica na Paki. Dne 30. t. m. je prišel ta predlog na dnevni red narodne skupščine in se je odkazal finančnemu odboru. V tem predlogu se zahteva podpora v znesku 3 milijonov dinarjev.

Uspehi samostojnih demokratov. S mostojni demokracijo so bili osem mesecev na vladi, dvakrat se je razpravljalo o dvanajstinah, stavili od SLS predlogi za znižanje davkov, a gg. dr. Zerjav in dr. Pivko nista ničesar ukrenila, da bi se davčno breme olajšalo: temveč sta glasovala: 1. za povišanje invalidskega davka, 2. za uvedbo novega komorskega davka, 3. za uvedbo novega 2 odstot. davka za ročne delavce, 4. za povišanje cene soli, 5. za zvišanje uvozne carine. Gg. Stibler, Robnik in drugi agitatorji Zerjavovih demokratov povejte na shodih, da SLS, ko je bila lani na vladi, ni zvišala nobenega davka, pač pa za proračun pripravila znatne olajšave glede plačila dohodnine, dočim ni SDS ničesar storila, da bi se dosegla olajšava glede dohodnine. Seveda vpiti v »Taboru« in »Jutru« ter na shodih zabavljati čez »klerikalce« znajo gg. laži-demokrati, a za ljudstvo niso nikdar in ne bodo nikdar ničesar storili. Gospod Spindler naj pove, koliko so SDS dobili za volitve, vzdrževanje strankinih pisarn in tajnikov, plačevanje predavateljev in dopisnikov »Jutra«, za vzdrževanje »Jutra«, »Tabora«, financiranje demokratskih bank in posojilnic itd., potem bo vsakdo razumel, da se laži-demokrati niso smeli in mogli potegovati za koristi ljudstva.

Iz Mute. Dopisnik iz Marenberga poroča v »Jutru« o razmerah v občini Gortina in seveda po svoje tolmači držanje ljudi v občini Gortina. Naši občani se le mu-zajo velemodnim liberalnim demokratom v Marenbergu, kadar pridejo k nam lovit kaline za propadlo laži-demokratska stranko. Da občani v Gortini ne morejo biti navdušeni za demokratsko stranko, ve vsakdo, ki zasleduje politične razmere. Za demokrate se ne moremo ogrevati, ker so bili 8 mesecev v vladi, a niso niti koraka storili za zmanjšanje davčnih bremen, pač pa so povišali invalidni davek, na novo upeljali komorski davek in 2 odstot. davke za ročne delavce, povišali ceno soli in uvozne carine. Demokratom privoščimo kot članu notarja Kolšeka, župana Predana in liberalno učiteljstvo, kateri so plačani za to, da se pehajo za to »gospo« stranko, mi pa ostanemo, kakor smo bili. Naši ljudje dobro vedo, da je SLS lani v najtežavnejših razmerah bila samo tri mesece v vladi, da ni povišala nobenih davkov, pač pa vse pripravila, da bi se v novem proračunu olajšalo davčno breme.

Za ceste v okraju Marenberg. Poslanec Pušenjak je vložil obširen upit na ministra gradevina, v katerem opisuje slabo stanje cest v okraju Marenberg, osobito cest ob avstrijski meji in zahteva znatno podporo za ceste ob meji in prevzete mostov čez Dravo v Vuženici in Vuhredu.

Podpirajmo najmlajše borce! Stara navada je že, da prireja katoliško dijaštvo v počitnicah sestanke, tečaje in organizira tudi velika zborovanja. Pa vsaj to je viden izraz dela, ki opravlja dijaštvo med šolskim letom. Na teh prireditvah pridejo razna pereča in tudi zanimiva vprašanja v razpravo, storijo se pomembni sklepi, ki naj okrepijo in oživijo delo v organizaciji. In še eno posebnost imajo ta zborovanja. Vse udeležence združijo v delu za organizacijo, v veselju in zanimanju za katoliške ideale in ideje. Pa taka zborovanja dajo povod reorganizaciji dijaške družbe, novi dobi, nov program, novo družbo! Na takih zborovanjih pride do veljave dijaška samozavest, disciplina in značajnost. In česa nam je danes bolj treba? Prijatelji katoliškega dijaštva! Komur je na tem, da bo imelo dijaštvo dobre urejen organizem, podpirajte stremljenja dijaške družbe. Vsakdo naj prispeva, vsakdo naj žrtvuje, koliko more. Razumevajte težnje našega dijaštva. Darove v sklad za prehrano sprejema iz prijaznosti uredništva »Naše Straže« do 6. avgusta t. l. Darujte!

Vse prijatelje in starešine katoliškega dijaštva opozarjamo, da bo pobiral ta teden blagajnik PZ. prispevke v sklad za prehrano za dijaško zborovanje, ki bo 1. in 15. avgusta t. l. v Kamniku in pri Sv. Primožu na Kamniku. Prosimo prijaznega sprejema in obilnega odziva! Z Bogom za narod!

Sprejem učencev v prvi razred meščanskih šol. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. br. 31460, z dne 15. junija 1925 javilo, da se morejo vpisati od 1. septembra 1925 v prvi razred meščanskih šol tudi oni učenci, ki so dovršili četrti razred osnovne šole z zadostnim uspehom.

Veliko poverjenje na zagrebški pošti. Na zagrebški glavni pošti je poverila uradnica Anka Štefan 76.770 dinarjev ter pobegnila v Beograd, kjer se je nastanila v luksuznem Palace hotelu. Poverba je bila odkrita šele čez dva dni. Policija je v Beogradu dofravantko kmalu izsledila v družbi lepih kavalirjev, ki so popivali na račun državne blagajne. Po aretaciji je takoj priznala krivdo.

Že zopet eden. Pri nas ne mine skoro niti eden mesec, da ne bi čitali o kakem debelem goljufu, ki je varal javnost po več let. V Bosanskem Brodu so te dni razkrinkali čeha Franca Kopecki, ki je skozi dolgo dobo 7 let opravljal s potvorjenim maturitetnim spričevalom razne državne službe. Nekaj časa je bil nastavljen pri poštnem uradu v Bosanskem Brodu in je zvodil nos sarajevsko pošto direkcijsko, za tem pa potegnil legacijo ministrstva, financ v Sarajevu in sarajevsko železniško ravnanje. Služboval je nadalje pri do-

• TA MLADA DAMA •

lahko nese po pranju svojega že tako velikega sinčka domov, saj pere s terpentinovim „GAZELA“-milom, katero ji prihrani ves trud. Poizkusite tudi Vi z „GAZELA“-milom.

čnih uradih v Prijedoru, Gračanici, Tuzli in Derventi, kjer je fungiral kot blagajnik. Blagajniške posle je tako vodil, da je bila proti njemu leta 1920 naperjena preiskava, je bil pri sodišču v Mostaru obsojen, a pozneje amnestiran. Sedaj še le, po sedmih letih varanja na vse mogoče načine se razkrinkala zadeva Čeha Kopeckega, ki ni nikdar študiral v Reichenburgu ne gimnazije ne realke, ampak je spričevalo enostavno ponaredil. Po Bosanskem Brodu govori vse o tem Čehu. Afero Kopecki nazivajo Jefremov štev. 2.

Eksplozija špirta. V Vukovaru ob Donavi se je dogodila težka nesreča vsled eksplozije špirta. V ključavničarski delavnici Kaneš se je vnel sod špirta ter eksplodiral. Poleg soda stoječi ključavničar Hajdaš je bil na mestu ubit, več delavcev pa težko ranjenih.

Znižanje rudarskih plač v Bosni. Ravnateljstvo državnih rudarskih podjetij je odpovedalo kolektivno pogodbo z rudarji v državnih rudnikih. Pozvalo je nato zastopnike rudarjev na konferenco v Sarajevo, ki se bo vršila sredi avgusta in na kateri se bode na novo uredilo vprašanje kolektivne pogodbe, če pristanejo rudarji na znižanje mezd.

Spomenik kralju Tomislavu. V Zagrebu se je osnoval na inicijativo hrvatskega Sokola odbor za postavitve spomenika prvemu hrvatskemu kralju Tomislavu. Spomenik naj bi stal v Zagrebu.

Mariborski vojni okrug razglasa, da kupuje vojaška komisija seno in slamo za vojsko od kmetov vsaki ponedeljek, sredo in soboto dopoldne na Trgu Svobode v Mariboru po tržnih cenah. Prekupčevalci so izključeni. Seno in slama mora biti prvovrstne kvalitete in letošnje košnje. Za kupljeno seno in slamo se plača takoj.

Davčno okrajno oblastvo v Mariboru objavlja, da je uvrstitev občni pridobitni podvrženih davčnih zavezancev v davčne družbe III. in IV. razreda priredbenih okrajev, Konjice, Maribor mesto in Maribor dežela, ter I. in II. razreda priredbenega okraja Maribor, to je za okoliš bivše Štajerske in Koroške, dovršena in da so sezname pripadnikov teh davčnih družb razgrnjeni na vpogled od 15. do 20. avgusta t. l. pri davčnem oblastvu v Mariboru soba št. 75. Proti tej uvrstitvi se uvrščeni lahko pritožijo v smislu par. 15. t. c. tekom 15 dni računši od dne, ko poteče rok za vpogled, torej do 4. septembra t. l. pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, odnosno Konjicah.

Državno zdravilišče na Golniku sprejme več privatnih bolnikov s pljučno tuberkulozo v I. in II. štadiju v lečenje. Neozdravljivi bolniki se ne sprejemajo. Dnevna oskrbnina od 100 do 140 D. Drugih izdatkov ni nikakih. Zdravilišče leži 500 m nad morjem ob južnem vznožju Storžiča, 5 km od železniške postaje Križe — proga Kranj—Tržič — ima milo, subalpinsko podnebje brez megle, čist zrak, obsežne gozdove. — Nova zgradba. Higijenske sobe z največ 6 posteljami, lasten vodovod, lastni vozovi za prevoz s kolodvora. Zdravljenje po modernih načelih (oneumothorax, tuberkulin itd.). Ležalne kure. Hrana obilna in prvovrstna, petkrat na dan. Informacije in prospekt daje uprava zdravilišča. Prošnje za sprejem, pravilno kolkovane, opremljene s predpisanim zdravniškim spričevalom, je vlagati na večičkega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani.

Borza: Budapešt 777 do 779, Italija 202.50 do 203, London 267 do 269, Newyork 55.30 do 55.40, Pariz 261 do 263, Praga 164 do 164.25, Dunaj 770 do 780, Zürich 1074 do 1078. Dinar notira v Zürichu 9.35.

Cirilova tiskarna v Mariboru je dozdaj založila in izdala sledeče zvezke »Cirilove knjižnice«: 2. zvezek: dr. Lenard: Jugoslovanski Piemont. 7 D. 3. zvezek: dr. Lenard: Slovenska žena v dobi narodnega preporoda. 10 D. 4. zvezek: Moj stric in moj župnik. Povest.

4 D. 5. zvezek: Melville: Gladiatorji. Roman. I. del 8 D. 6. zvezek: Melville: Gladiatorji II. del 10 D. 7. zvezek: Wells: Zgodba o nevidnem človeku. 7 D. 8. zvezek: Orczy Dušica. Roman. I. del 16 D. 9. zvezek: Conan Doyle: V libijski puščavi. Roman. 12 D. 10. zvezek: Bennett: Živ pokopan. Povest. 8 D. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialist (Od socialista do duhovnika). 16 D. 13. zvezek: E. Lešnik: Šumi, šumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 D. 14. zvezek: Ljubša: Slovenske gorice 7 D.

Igrače. Kakor pred vojno, tako je tudi danes Nemčija zopet največja dobaviteljica igrac. Svetovni sloves uživajo punčke iz Sonnenberga, mehanične igrace iz Nürnberga in lesene igrace iz Krkonošev, ki razveseljujejo otroška srca v vseh letnih časih. — Impozanten, strnjen pregled nemške industrije igrač nudi že stoletja sem znani velesejm v Leipzigu (Lipsko), kjer 800 razstavljalcev iz vseh panog te industrije ponuja tujim in domačim kupcem svoje izdelke samo na tem velesejmu. Nikjer drugod se ne vrši še kak velesejm, ki bi nudil tako bogato in raznovrstno izbiro v igračah kakor oni v Leipzigu, ki traja od 30. avgusta do 5. septembra 1925.

Iz Maribora.

Zlet krščansko-socialnih organizacij k Sv. Duhu na Ostrem vrhu se vrši ob vsakem vremenu po sledečem redu. V nedeljo dne 9. avgusta ob tričetrt na 6. uro zjutraj se odpeljejo izletniki iz glavnega kolodvora do Fale. Od tam gremo peš na Ostri vrh. Ob pol 10. uri bo pri Sv. Duhu sv. maša in pridiga. Po sv. maši priredi SLS zborovanje, na katerem govori narodni poslanec Franjo Žebot in drugi. Po shodu skupno kosilo v gostilni g. Šant—Repič. — Pri zletu bodo sodelovali tudi pevci iz Maribora. — Po kateri poti se vrnemo nazaj, se dogovorimo na dan zleta. Za vožnjo do Fale in nazaj velja polovična cena. Izkaznice za polovično vožnjo bo dajalo tajništvo SLS, Koroška cesta 1, in sicer dne 7. in 8. (petek in soboto) popoldne. Prijaviti se je takoj.

25letna kolesarsko jubilejna slavnost. Mariborski kolesarski klub »Edelweis« praznuje 15. avgusta t. l. 25letnico svojega obstanka. Ob tej priliki se vršijo kolesarske dirke. Zjutraj ob 2. uri bo junijorska dirka na 50 km in dirke senijorjev čez 40 let na 20 km. Start in cilj na Koroški cesti pri km 1. Zvečer se vrši v Götzovi dvorani jubilejni venček. — Vstop proti vabilom. Prireditve bo odgovarjala imenu društva in poletni dobi.

Ljudski oder v Mariboru ima jutri, v torek, dne 4. avgusta t. l. ob 20. uri redni sestanek v običajnih prostorih. Pridite točno in do zadnjega! Uprava.

Zadruga izvoščkov in voznikov v Mariboru objavlja: Občinstvo in potniki se opozarjajo, da naj vsako nepravilnost, ki jo bo zagrešil kateri član zadruge in najsibo izvošček ali imetnik avtotakse pri zaračunanju tarife, javi načelstvu zadruge. Vsi člani zadruge imajo strog nalog, da se natančno ravna po oblastveno odobreni maksimalni tarifi, ki jo morajo na zahtevo dati v pogled pasazerju. Pripomni se pa še, da so izvoščki že iz lastnega nagiba deloma sami znižali tarife tako, da s strani naročnikov pač ne bo treba nobenih pritožb. Zgorajšnje se pa objavlja radi tega, da ne občinstvo radi enega morda obsojalo tudi ostale članke. Za načelstvo: Jernej Hojnik, načelnik.

II. vežbalno streljanje tukajšnjega Slovenskega lovskega društva, se je vršilo dne 19. VII. od 14. do 20. ure na vojaškem streljišču. Prireditve je bila zelo dobro obiskana in splošno se je prav dobro streljalo. Posebno veliko je bilo zanimanje za streljanje na leteče golobe. Pri tem streljanju se se posebno odlikovali v

prav dobrem streljanju gospodični Bachler in Friedl potem gospodje Šparovic, baron Rossmanit, Bachler, dr. Robič, Glančnik Pavel, grof Attems, Gulda, Krempel, dr. Kovačič, Lukman, dr. Lipold, Kordik, Pošinger ml., dr. Černič in Vlasit. Na srnjaka na 100 korakov pa so se odlikovali grof Attems, baron Rossmanit, Šparovic, dr. Robič, dr. Černič. Na 20krožno tarčo na 100 korakov dr. Černič, Tscheligi, dr. Robič, Šparovic in baron Rossmanit. Na malokalibersko tarčo pa so prav dobro streljale gospe in gospodične Friedl, Lukman, Bahler, dr. Robičeva, Felber, dr. Černičeva, gospodje Šparovic, dr. Robič, Sacharda, Poljanec, dr. Černič, med mladino pa 13 letni Schiedberg in Roth. Kakor se razvidi iz vežbalnega streljanja, bode boj pri tekmovalnem streljanju zelo hud.

Letošnja strelska tekma Slovenskega lovskega društva v Mariboru se bode letos vršila pod pokroviteljstvom komandanta 32. art. puka, gospoda polkovnika Milana Bleiweis dne 9. avgusta 1925 na tukajšnjem vojaškem streljišču. Začetek tekme točno ob 14. uri. — Streljalo se bode obenem na vseh stojiščih, in sicer: Stojišče 1. na leteče golobe v serijah 20 golobov na 12 metrov, lovsko držanje puške, damam naslon dovoljen, 3 glavna darila za gospe, 1 darilo za dame in več manjših daril. Stojišče 2: Srnjak na 100 korakov, prostoročno stoje, leže ali kleče, puške za daljnogledom dovoljene, 5 strelcov, 3 darila. Stojišče 3: 20krožna tarča na 100 korakov, 5 strelcov prostoročno stoje, daljnogled na puški ni dovoljen, 3 darila. Stojišče 4: malokaliberska mladinska tekma za mladostrelce pod 20 leti na 25 metrov. Stojišče 5: malokaliberska splošna tekma, na 25 m, se je sme udeležiti kdor hoče, ne glede na stan, starost in spol. Darila kakor predpisano na tarči. Po tekmi družabni večer v restavracijskih prostorih »Uniona« ter se bodo tudi razdelila darila. Lovke, lovci, streljke in strelci dobrodošli. Streljivo za streljanje na golobe se mora kupiti na streljišču. Streljkam in strelcem so puške na razpolago na streljišču.

Mestna plinarna. Kakor izvemo, je dospel za mestno plinarno pred kratkim po sedemletnem presledku zopet večji transport črnega češkega premoga iz Moravske Ostrave. Mestna plinarna si je v povojnem času vsled stalne premogovne krize preuredila plinsko napravo in delj časa obratovala samo z domačim rujavim premogom, tako, da se je dobavo plina s tem tudi za nadalje zagotovilo. Pozneje je dospel na domači trg angleški premog, vendar pa istega podjetje navzlic dobri kakovosti vsled visoke kalorične cene ni moglo uporabljati. Vsled nastale konkurence na inozemskem trgu, največ pa radi porasta dinarja, so pričele cene črnemu premogu rapidno padati. Ker je ostravski premog kalorično najcenejši in v kakovosti boljši od rujavega premoga, tedaj pride v prvi vrsti v upoštevanje obrat plinarn. Seveda se ga mariborska plinarna sedaj v precejšnji meri poslužuje, saj daje boljši plin in vrhutega je obrat z istim tudi v dvoplinskem generatorju, osobito pri sedanjih izvanredno nizkih cenah koksa še vedno ugoden. — Beležimo nadalje razveseljivo dejstvo, da je pridobila mestna plinarna letošnje poletje zopet mnogo novih konzumentov, praktične gospodinje pač uvidevajo, da je plinska kuha cena in pripravna!

Novost za plinsko kuhinjo. Uporaba plina v gospodinjstvu zavzema vedno večji obseg in plinotehniki so osobito v povojnem času konstruirali nebroj štedljivih gorilnikov tako, da je postalo kuhanje s plinom v primeri s premogom ali napram elektriki znatno ceneje. Mnogo pozornosti je vzbudil takozvani Classen-gorilnik, ki ima to prednost, da je neobčutljiv napram kakovosti plina, da obdrži plamen v določeni vešini in deluje z 64 odst. izrabo. Te vrste gorilnik se je v splošnem tako dobro obnesel, da ga tudi v Mariboru že mnogo plinovih konzumentov v popolno zadovoljnost uporablja. Mestna plinarna prevzema tudi še nadalje stare odložene plinove kurilnike in jih prenavlja za malenkostno svoto z novimi Classen-gorilniki v moderne plinove štedilnike.

Iz mestne plinarne. V letošnjem vročem poletju je pridobila mestna plinarna zopet prav lepo število novih konzumentov za kuhalni plin. Prirastek novih odjemalcev je znatno večji od onega v lanskem letu, pač kot najboljši dokaz prednostim, ki jih nudi plinska kuha. Praktične gospodinje so že zdavnaj opustile zastarele štedilnike s premogovo kurjavo in uporabljajo osobito po leti raje pripravno, čisto in cenejšo plinovo kurjavo. Koliko strank pa še danes v tej neznosni vročini kuha s premogom in s tem prav po nepotrebnem še bolj segreva že itak prevroče kuhinjske prostore. Lep pripraven plinov štedilnik v kuhinji je praktične gospodinje ponos in zatorej ne zamudite ugodne prilike ter se čimprej prijavite kot nov odjemalec plina mestni plinarni.

Mestno kopališče se zopet odpre v sredo, dne 5. avgusta in bo stalno odprto izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu. Parna kopel ostane kakor navadno ob sredah in petkih za ženske, ostale dni pa za moške.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

36

Našli so gospo Pepino, ko je baš zalivala cvetlice s pomočjo malega dečka. Komisar je ogledoval, občudoval in našel tudi priliko, da je pri tem dal nekoliko

nauka podložnemu policaju. Pri tem, ko je hvalil cvetlice, je spretno napeljal gospo Bianconi, da je imenovala Franca. Pri Francovi osebi se pa ni ustavil, kakor da bi se zanj sploh ne zanimal. Stavljaj se je ob cvetih in trdil, da niti Maironijevi ne morejo imeti lepših. Temu so sledili vzkliki, stoki in vzdihni ponižne gospe Pepine, ki se je kar sramovala take primere. A komisar je vztrajal. Kako vendar? Tudi Maironijeve fuksije naj bi bile lepše? In vanilije? Tudi pelargonije? In jasmín?»

»Jasmín?« je vzkliknila gospa Pepina. »Toda gospod Maironi bo imel vendar najlepši jasmín v Valsoldi, dragi gospod!«

Tako je komisar na povsem naraven način zvedel, da oni slavni jasmín še ne cvete. »Hotel bi videti don Francove dalije«, je rekel. Nič hudega sluteč reva se je ponudila, da ga še isti dan spremi v Riberovo hišo: »Zelo jih bo veselilo, če boste prišli.« Toda komisar je izrazil željo, da bi rad pričakal prihod c. kr. višjega inženjerja v provinci, da bi tako imel priliko, da tudi njega pozdravi. »Dobro!« je vzkliknila gospa Pepina in izrazila nad tem svoje zadovoljstvo. Medtem pa je očarski pes, ves ponižan vpričo takega zvišenega obnašanja, hotel pokazati, da tudi njemu ne manjka vsaj gorečnosti. Zgrabil je dečka z vrčkom za zalivanje cvetic za roko in ga predstavil:

»Moj nečak. Sin moje sestre, ki je poročena v Berganu, s c. kr. vratarjem pri poslaništvu. Ima to čast, da se po moji volji imenuje Franc Jožef. Toda razume se, da ga tako ne moremo klicati radi potrebnega spoštovanja do tega imena.

»Pomislite, njegova mati ga kliče Rati, in njegov oče Ratič!« je posegla v besedo teta.

»Molči, ti!« je rekel stric. »Jaz ga imenujem Franc. Dobro vzgojen deček je, to moram reči, zelo dobro vzgojen. No, povej malo, Franc, kaj boš, ko boš velik?«

Rati je zdrdl kakor iz katekizma:

»Ko bom velik, se bom vedno obnašal kakor zvest in vdan podložnik Nj. Velikanstva, našega cesarja, in kakor dober kristjan. Upam, da bom postal nekoč z božjo pomočjo c. kr. carinik, kakor je moj stric ter končno prišel v paradiž, kjer bom prejel plačilo za svoja dobra dela.«

»Dobro, dobro, dobro«, je zaklical Zerboli in poštoval Ratija. »Le tako naprej in delal nam boš čast.«

»Toda pomislite, gospod komisar«, je ušlo gospej Pepini, »davi mi je polizal sladkor iz sladkornice.«

»Kaj, kaj, kaj!« je zakričal Carlascia in od začudenja pozabil na vljudno vedenje. Toda takoj se je zopet zavedel in razsrdil: »Tvoja krivda! Stvari je treba položiti na svoje mesto! Kaj ne, Franc?«

»Da, res!« je odgovoril Rati. Komisarja pa je ozlovil ta prepir in pa smešen konec Bianconijevega očetovskega ponosa, zato se je nakratko poslovil.

Komaj je izginil, je že pripeljal Carlascia Francu Jožefu krepko zaušnico, rekoč: »Na, tu imaš za sladkor!« Ta je pričakoval vse kaj drugega in je sedaj hitro zginil med fižol, da se na ta način reši. Potem je Carlascia poravnal še račun s svojo ženo s poštenim očitkom in zaklel, da bo v bodoče on shranjeval sladkor. Ko si je ona drznila vprašati: »Kaj te je pa vendar tako razjezilo?« jo je prekinil: »Vse me jezi! Vse me jezi«, in ji obrnil hrbet. Z naglimi koraki se je oddaljil, sopihajoč in mrmrajoč. Šel je proti kraju, kjer mu je njegova skrbna žena pripravila trnek in polento za vabo, ter priredil težki, za linje namenjeni trnkovi kvaki. Včasih je bil ta mali svet še bolj ločen od velikega sveta kakor dandanes, in bil je bolj kakor dandanes svet tišine in miru. Bil je čas, v katerem so državni in cerkveni služabniki posvetili marsikatero uro koristnemu premišljevanju. In njihovemu lepemu zgledu so sledili tudi nekateri zvesti podložniki.

Gospod carinik je vrgel najprej proti zahodni strani trnkovi kvaki, ki sta bili pritrjeni na vrhu z eno samo vrstico, dva izdajalska grizljaja polente, kolikor mogče daleč od brega. In ko je bila vrstica dovolj nategnjena, ko se je plutovina umirila in ustavila, je položil c. kr. človek palico s trnkom previdno na zid, sedel in se zatopil v premišljevanje. Vzhodno od njega je čepel finančni stražnik, ki so ga takrat imenovali »seden-tarija«, na malem našipu ob pristaniškem obrežju pred drugo plutovino, ter je kadil in razmišljal. Nekoliko korakov dalje je sedel na prednjem koncu svojega čolnička zatopljen v premišljevanje stari, suhi Cüstant, doslužen pleskar, cerkovnik in cerkveni ključar, žlahtnik v vasi Orii. Na glavi je imel visok, prazgodovinski cilindar, v roki čarovniško palico, noge so mu visele nad vodo in vse njegove misli so bile osredotočene na plutovino na trnku. Na robu njivice je sedel in premišljal v senci murve in velikega črnega slamnika mali, drobni don Brazzova z očali, župnik v Albogasiu in se zrcalil v jasni vodi. Na nekem vrtu v Spodnjem Albogasiu, med bregom Cerona in bregom Mandroengna, je stražil in premišljal drugi žlahtnik v salonski suknji in škornjih, cerkveni ključar Biguetta, ki so ga imenovali »Velikega gospoda«. Trdo in slovesno je sedel na stolu iz sedemnajstega stoletja, s slavno palico v roki ter pazil in premišljal. Pod kadatsko figo je stal in premišljal don Giuseppe Costabarbieri. Ob S. Mametti so bili sklonjeni nad vodo in premišljevali z veliko pozornostjo zdravnik, lekarnar in čevljar. V Cressgonu je premišljal rdečelični markizin kuhar. Neki spoštljivi višji duhovnik iz spodnje Lombardije je imel navado, da je vsako leto prebil štirideset dni v premišljevanju na senčnem, samotnem obrežju Bisnago, nasproti Orii. Premišljal je samotno, svojemu dostojanstvu primerno, ob nogah je imel tri palice in k njim spadajoče tri mirujoče plutovine, ter opazoval dve z očmi in eno z nosom. Če bi kdo šel nekoliko više nad jezerom in bi mogel razločiti vse te razmišljajoče osebe, sklonjene nad vodo, in ne bi videl ne palic, ne vrvice, ne plutovine, bi mislil, da je zašel med rod pobožnih puščavnikov, ki mrzi zemljo in samo radi večje udobnosti opazuje nebo v jasni vodni gladini.

(Dalje prihodnjič.)

Gostilna „Rotovž“ Maribor, Rotovski trg 2

toči pristna pekrska, bizeljska in slovenjegoriška vina. Dolenjska črnina od sobote, 1. avgusta po D 11.— liter. Prvovrstna kuhinja. Vedno sveže Tschelligijevo pivo.

Za obilni obisk se priporoča

356

Ivan Pečnik.

All sem že obno-
vil naročnino

? ?

Kreditno društvo Mestne hranilnice v Mariboru

dovoljuje trgovske ter obrtne kredite po zelo nizki obrestni meri za sedaj 16 odstotkov proti vknjižbi ozr. menicam.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun po dogovorjeni obrestni meri, za katere jamči tudi Mestna hranilnica kot taka in konečno celo mesto z vso davčno močjo.

Podrobnejše informacije je dobiti v društveni pisarni, palači Mestne hranilnice, to je Miklošičeva ulica 2 — pritličje na levo.

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografični zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povoščeni papir vedno v zalogi.

Denar naložite

na najboljši in najvarnejši pri
Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6.

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.